

Apstiprināts ar 20.03.2018. ZPRAP lēmumu Nr.51

(protokols Nr. 9)

**PĀRSKATS PAR
TRADICIONĀLĀS AMATNIECĪBAS UN
MĀKSLAS INDUSTRIJAS ATTĪSTĪBAS
PROGRAMMAS 2011.-2016.GADAM ĪSTENOŠANU**

2018

Saturs

Ievads.....	3
1.prioritāte. Tradicionālās amatniecības un mākslas atpazīstamība	4
2.prioritāte. Kvalificēti un radoši industrijas speciālisti	7
3.prioritāte. Konkurētspējīga nozares infrastruktūra	10
Secinājumi	12

IEVADS

Pārskatā par Tradicionālās amatniecības un mākslas industrijas attīstības programmas 2011.-2016. gadam Zemgales un Ziemeļlietuvas teritorijai (turpmāk tekstā Attīstības programmas) īstenošanu tiek apskatīta Attīstības programmas ieviešana un sasniegtie rezultāti Attīstības programmas darbības periodam noslēdzoties. Attīstības programma ir Zemgales plānošanas reģiona (turpmāk tekstā ZPR) vidēja termiņa plānošanas dokuments, kurā veikta esošās situācijas analīze, izvirzīts stratēģiskais mērķis un tam pakārtots rīcības plāns.

Attīstības programmā definētā vīzija - Eiropā pazīstams pārrobežu tradicionālās amatniecības un mākslas centrs, radošo darbnīcu un pasākumu norises vieta ar pievilcīgu uzņēmējdarbības vidi augstvērtīgu mākslas un amatniecības izstrādājumu radīšanai. Izvirzītais stratēģiskais mērķis ir **Eiropā pazīstama tradicionālās amatniecības un mākslas centra izveide un attīstība pārrobežu reģionā**. Definētas 3 prioritātes, 5 rīcības virzieni, 11 uzdevumi un pasākumi, kas uzskatāmi par būtiskiem priekšnoteikumiem stratēģiskā mērķa sasniegšanai.

Pārskatā par Attīstības programmas īstenošanu apkopota informācija par paveikto stratēģiskā mērķa sasniegšanai laika posmā no 2011. gada līdz 2016. gadam, neīstenotajām aktivitātēm un tālāko nozares attīstību. Analizēti sasniegtie rezultātīvie rādītāji, kas attiecināmi uz ZPR teritoriju un ir pieejami par programmas darbības periodu.

1. PRIORITĀTE. TRADICIONĀLĀS AMATNIECĪBAS UN MĀKSLAS ATPAZĪSTAMĪBA

Rīcības virziens	Uzdevums	Pasākums	Sasniegtie rezultāti
1.1 Informācijas līdzekļu un veidu attīstība	Pilnveidot notiekošo nozares pasākumu un produktu mārketingu	Tradicionālās amatniecības un mākslas industrijas mārketinga stratēģijas izstrāde.	Izstrādātas rekomendācijas reģionālā, nacionālā un ES līmenī par aktivitātēm, kas būtu jāveic, lai stiprinātu amatniecības sektoru.
		Reģionāla kvalitātes zīmola izveide, attīstība un popularizēšana.	“MidBaltic” projekta ietvaros izstrādāts zīmols, ko vairāki amatniecības centri popularizējuši, piedaloties starptautiskos gadatirgos.
	Popularizēt pārrobežu reģionu kā nozares radošo ideju īstenošanas vietu	Starptautisku starpdisciplināro dizaina un amatniecības radošo plenēru un darbnīcu organizēšana.	Starptautiskais lielformāta keramikas uguns skulptūru plenērs Jelgavā, Starptautiskais koka skulptūru festivāls "Balti", Mākslas plenērs "Ar sapni par Iecavu", Starptautiskā pastelglezniecības meistardarbnīca un plenērs, veltīts Jelgavas 750.gadadienai u.c. pasākumi, kas organizēti ar Kultūras programmas atbalstu.
	Pilnveidot informācijas materiālus par pasākumiem un to izplatīšanas kanālus	Informatīvu bukletu izdošana par tradicionālo amatniecību un mākslu pārrobežu teritorijā.	Izstrādāti trīs dažādi bukleti “Atklāj amatniecības dārgumus” (spāņu, portugāļu, angļu, latviešu, grieķu, bulgāru valodā), “Vidus- Baltijas Amatniecības tūrisma maršruti” (lietuviešu, latviešu, angļu valodā) un “Amatniecības centri Zemgalē un Ziemeļlietuvalā” (lietuviešu, latviešu, angļu valodā), kas izplatīti reģiona pašvaldībās, amatniecības centros un dažādos pasākumos.
		Pārrobežu amatniecības un mākslas interneta portāla izveide.	Aktivitāte nav attiecināma. Dublē citu organizāciju izstrādātos portālus (Lauku ceļotājs, latvia.travel.lv)
	Veicināt amatniecības un mākslas objektu atpazīstamību	Tradicionālās amatniecības un mākslas tūrisma maršrutu izveide.	Izveidoti 11 Vidus- Baltijas amatniecības tūrisma maršruti
		Norāžu izvietošana pie amatniecības un mākslas objektiem.	Nav pieejams finansējums aktivitātes īstenošanai. Norāžu zīmju izvietošana pie individuālajiem objektiem veic īpašnieki.

1.2. Kvalitatīvu pasākumu organizācija	Veicināt kvalitatīvu pasākumu norisi	Vienotas pasākumu organizācijas metodikas-standarta izstrāde.	Nav pieejams finansējums aktivitātes īstenošanai. Reģiona tūrisma darba grupa atzina, ka nav nepieciešams izstrādāt šādu vienotu metodiku.
	Sekmē jaunā starptautiskā un nacionālā līmeņa pasākumu norisi	Līgumu noslēgšana ar atbildīgajām nacionālā līmeņa institūcijām un amatniecības un mākslas industrijas organizācijām par sadarbību starptautiskas un nacionālas nozīmes pasākumu organizācijā.	Starptautiskā līmenī šāda vienošanās nav panākta, tomēr projekta "Radi!2012" ietvaros četras ministrijas parakstīja Nodomu protokolu, vienojoties par sadarbības jomām un uzdevumiem radošās Latvijas platformas izveidē, lai sekmētu radošā potenciāla apzināšanu un izmantošanu Latvijas konkurētspējas stiprināšanā, tautsaimniecības attīstībā un sabiedrības labklājības veicināšanā.
		Pārrobežas, starptautiski atpazīstamu, publisku tradicionālās amatniecības pasākumu organizēšana (piemēram, gadatirgi, ceļojošās izstādes).	Starptautiskais lielformāta keramikas uguns skulptūru plenērs Jelgavā, Starptautiskais koka skulptūru festivāls "Balti", Zemgaļu svētki Tērvetē un daudzi citi pasākumi, kas tikuši organizēti ar Zemgales kultūras programmas atbalstu.

Tabula 1.1. 1. prioritātē sasniegtie rezultāti

Pirmajā prioritātē īstenoti gandrīz visi no plānotajiem pasākumiem. Aktīvi atbalstīta starptautisku pasākumu organizēšana, kas popularizē gan nozari, gan reģionu. Nav izdevies īstenot trīs pasākumus, divus no tiem, jo to realizācija ir ārpus ZPR funkcijām. Uzdevums "Pārrobežu amatniecības un mākslas interneta portāla izveide" netika īstenots, jo tas dublētu jau esošus informācijas materiālus un izplatīšanas kanālus. Pirmās prioritātes ietvaros sasniegti visi rezultātīvie rādītāji, kas ir attiecināmi uz ZPR.

Rezultatīvais rādītājs	Skaitis	Sasniegtais rezultāts
Zemgales-Ziemeļlietuvas pārrobežu reģiona nozares mārketinga stratēģija	1	1
Zemgales-Ziemeļlietuvas pārrobežu reģiona nozares kvalitātes zīmols	1	1
Starptautisku nozares pasākumu-semināru organizēšana speciālistiem	≥8	16
Pārrobežu sadarbības tīklu skaits ar Zemgales-Ziemeļlietuvas pārrobežu reģiona nozares speciālistu līdzdalību	≥6	6
Informatīvais buklets par nozares attīstību Zemgales-Ziemeļlietuvas pārrobežu reģionā	≥10000 eksemplāri 7 valodas	>10000 eksemplāri 7 valodas
Nozares interneta portāla izveide Zemgales-Ziemeļlietuvas pārrobežu reģionam	1	-
Zemgales-Ziemeļlietuvas pārrobežu reģiona nozares tūrisma maršruti	≥2	11
Norādes pie nozares objektiem (īpatsvars pret kopējo objektu skaitu)	90%	Šādi dati netiek apkopoti.

Tūristu skaita pieaugums ar jomu saistītos objektos	+5%	-2% ¹
Pasākumu organizācijas metodika-standarts	1	-
Jaunu nozares pasākumu organizācija	≥10 jauni pasākumi	13

Tabula 1.2. 1. prioritātes rezultatīvie rādītāji

¹ apmeklētāju skaits amatniecības centros

2. PRIORITĀTE. KVALIFICĒTI UN RADOŠI INDUSTRIJAS SPECIĀLISTI

Rīcības virziens	Uzdevums	Pasākums	Sasniegtie rezultāti
2.1. Nozares speciālistu kvalifikācijas celšana	Celt nozares speciālistu kvalifikāciju konkurētspējas veicināšanai	Uzņēmēju profesionālo iemaņu un zināšanu pilnveidošana, izmantojot ES sniegtās iespējas (piemēram, mārketingā, komunikācijā, viesmīlībā, IKT izmantošanā, svešvalodās, jauno tehnoloģiju izmantošanā, profesionālajos arodos), kā arī citu uzņēmēju un pašvaldības speciālistu apgūtās iemaņas.	Organizētas apmācības amatniecības centru koordinatoriem uzņēmējdarbības pamatu apgūšanai, interneta mārketingā, motivēšanā, ar mērķi nodot šīs zināšanas amatniecības centrā esošajiem amatniekiem, tādējādi stiprinot viņu kapacitāti.
2.2. Profesionālu jauno speciālistu piesaistīšana	Popularizēt jomu izglītības iestāžu audzēkņu vidū	Tradicionālās amatniecības un mākslas dienu, meistarklašu organizēšana reģiona skolēniem ar tradicionālo amatnieku un mākslinieku piedalīšanos, kā arī prakses vietu nodrošināšana amatniecības un mākslas uzņēmumos.	Vairākkārt sniegts atbalsts Eiropas kultūras mantojuma dienu organizēšanai, mākslinieku ilustratoru plenērs ar sākumskolas un pamatskolas vecuma bērniem Zesas pagastā, seno rotu kalšanas meistardarbnīcas bērniem Vecumniekos, radošās keramikas darbnīcas bērniem Bēnē, Zaļie plenēri Iecavas Mūzikas un mākslas skolas mākslas klases audzēkņiem u.c. aktivitātes
		Amatnieku Informācijas dienu organizēšana profesionālajās un augstākās izglītības iestādēs Latvijā un Lietuvā.	Projekta „Reģionālā sadarbība amatniecības attīstībai” ietvaros organizēti pasākumi studentu un amatnieku sadarbības veicināšanai un kopēju produktu izstrādei. 2012. un 2013. gadā organizēti informatīvi pasākumi LLU studentiem, kuru ietvaros studenti var iepazīties ar biznesa veidošanu dažādos uzņēmumos, iepazīties ar tautas mākslas veidošanu un izplatīšanas un tirdzniecības pieredzi. Biznesa motivācijas lekciju kurss noslēgts, kad 5 projekta skolas ieradās viesos no Lietuvas, lai iepazīstinātu ar kaimiņu pieredzi. Savukārt lektors no Latvijas devās uz Kauņas arodskolām tikties ar turienes jauniešiem 5 arodskolās.
		Informācijas izplatīšana izglītības iestāžu audzēkņiem par uzņēmējdarbības attīstības iespējām jomā, t.sk., priekšrocībām, reģionā.	Projekta "Start ups promotions" aktivitāšu ietvaros 2012. gada septembrī un oktobrī Zemgales plānošanas reģionā tika organizētas motivācijas lekcijas, lai arodskolu audzēkņus rosinātu domāt par iesaistīšanos uzņēmējdarbībā. Lekcijas organizētas 5 profesionālajās izglītības iestādēs, iesaistīti aptuveni 300 audzēkņi.

			2014. gadā organizētas amatniecības meistardarbnīcas Sēlijā.
Piesaistīt pārrobežu reģionam kvalificētus darbiniekus un uzņēmumus	Pašvaldību informatīvo pasākumu organizēšana amatniecības un mākslas industrijas darbiniekiem-uzņēmējiem.		2013. gadā Zemgales uzņēmējdarbības centrs organizēja 14 seminārus esošajiem un topošajiem uzņēmējiem, tajā skaitā arī amatniekiem, zemniekiem un biedrībām, par uzņēmējdarbības formām, nodokļiem, grāmatvedības kārtošānu vienkāršajā ieraksta sistēmā, biznesa plāna sagatavošanu. 2014. gadā Zemgales uzņēmējdarbības centrs organizēja 7 seminārus par biznesa plāna rakstīšanu, nodokļiem un uzņēmējdarbības formām u.c. 2015. gadā Zemgales uzņēmējdarbības centrs organizēja 10 seminārus par biznesa plāna sagatavošanu, kļūdām projektu sagatavošanā u.c. Visu minēto semināru mērķa grupa bija topošie un esošie uzņēmēji, tajā skaitā amatnieki.
	Bezdarbnieku profesionālā pārkvalifikācija ar jomu saistītos darbības virzienos.		Organizētas dažādas apmācības un meistarklases, kurās jebkurš apmeklētājs var apgūt ar amatniecību saistītas prasmes.

Tabula 2.1. 2. prioritātē sasniegtie rezultāti

Attīstības programmas darbības laikā kopumā izdevies īstenot 2.prioritātē izvirzītos uzdevumus. Atsevišķi pasākumi kā “Tradicionālās amatniecības un mākslas dienu, meistarklašu organizēšana reģiona skolēniem ar tradicionālo amatnieku un mākslinieku piedalīšanos, kā arī prakses vietu nodrošināšana amatniecības un mākslas uzņēmumos,” un “Bezdarbnieku profesionālā pārkvalifikācija ar jomu saistītos darbības virzienos,” realizēti daļēji. Vēlams izvērtēt kādu atbalstu ZPR var sniegt prakses vietu nodrošināšanā amatniecības un mākslas uzņēmumos, kādas aktivitātes ZPR var realizēt, lai veicinātu bezdarbnieku pārkvalifikāciju ar amatniecību saistītos darbības virzienos.

Rezultatīvais rādītājs	Skaitis	Sasniegtais rezultāts
Apmācības izgājušo speciālistu skaits	≥600	Amatniecības meistarklasēs un semināros apmācīti vairāk nekā 400 cilvēki. ZUC darbības ietvaros apmācīti 1503 esošie un topošie uzņēmēji, tajā skaitā amatnieki, tomēr nav atsevišķu datu par amatnieku īpatsvaru.
Izglītības iestāžu skaits, kurās var apgūt ar jomu saistītās specialitātes	20	22
Audzēkņu skaits, kuri turpina mācības ar jomu saistītās specialitātēs	3790	3873
Atskaitīto audzēkņu īpatsvars Zemgalē	10%	19%

Jaunu nozares uzņēmumu skaits, kurus izveidojuši izglītības iestāžu audzēkņi	≥6	Dotais rādītājs nav pieejams, šādā informācija netiek apkopota.
Darbojošos uzņēmumu pārreģistrācija uz pārrobežu reģionu	≥4	Dotais rādītājs nav pieejams, šādā informācija netiek apkopota.
Reģistrēto uzņēmumu skaits, kurus izveidojuši bezdarbnieki	≥4	Dotais rādītājs nav pieejams, šādā informācija netiek apkopota, pieejama tikai kopējā statistika par reģistrētajiem uzņēmumiem.
Uzņēmumu skaits apģērbu, tekstiliju un ādas arodu grupā Zemgalē	+≥1	Latvijas Amatniecības kamera nesniedza datus
Uzņēmumu skaits pārtikas produktu apstrādes arodu grupā Zemgalē	+≥1	Latvijas Amatniecības kamera nesniedza datus
Uzņēmumu skaits Zemgalē, kas reģistrēti Latvijas Amatniecības kamerā	19 (2011.-9)	Latvijas Amatniecības kamera nesniedza datus

Tabula 2.2. 2. prioritātes rezultatīvie rādītāji

Attīstības programmas darbības laikā nav izdevies sasniegt izvirzīto rezultatīvo rādītāju “Atskaitīto audzēkņu īpatsvars Zemgalē”. Mērķis bija sasniegt 10%, tomēr 2016. gadā atskaitīto audzēkņu īpatsvars profesionālajās izglītības iestādēs ZPR bija 19%, kas ir gandrīz divas reizes vairāk nekā vēlamais rezultāts. Šāds rādītājs norāda uz nepieciešamību turpināt aktivitātes, kas saistītas ar profesionālo izglītības iestāžu atbalstu un nozares popularizēšanu audzēkņu vidū.

ZPR Attīstības programmas 2015-2020. Rīcības plānā vairāki rīcības virzieni turpina 2.prioritātē izvirzītos rīcības virzienus un uzdevumus: “Uzlabet reģiona uzņēmumu konkurētspēju, stiprinot savstarpējo sadarbību un palielinot produkcijas realizācijas iespējas iekšējos un ārējos tirgos”, “Sekmēt Zemgales reģiona augstākās un profesionālās izglītības piedāvājuma atbilstību reģiona ekonomiskajai specializācijai un darba tirgus tendencēm”, “Sekmēt radošuma un uzņēmējdarbības prasmju attīstoša izglītības piedāvājuma un aktivitāšu ieviešanu reģiona izglītības iestādēs”.

3. PRIORITĀTE. KONKURĒTSPĒJĪGA NOZARES INFRASTRUKTŪRA

Rīcības virziens	Uzdevums	Pasākums	Sasniegtie rezultāti
3.1. Infrastruktūras un tehnoloģiju attīstība	Modernizēt produkcijas ražošanā izmantotos tehnoloģiskos risinājumus	Pētījums par tehnoloģisko risinājumu un darba metožu pieejām tradicionālās amatniecības un mākslas industrijas produkcijas izstrādē.	Nav pieejams finansējums aktivitātes īstenošanai
		Jaunu tehnoloģisko un mārketinga risinājumu ieviešana produkcijas ražošanas procesā, pārrobežu reģiona ideju krātuves izveide.	Projekta ietvaros Zemgales reģionā tika pārņemta Nīderlandiešu Pressure cooker metode, kuras ietvaros noorganizēta metodes testēšana ar 15 amatnieku un 15 dizaineru dalību, kā rezultātā radīti 10 jauni produkti un 5 uzlaboti produkti
		Starptautisku pieredzes apmaiņas pasākumu organizēšana amatniekiem un mākslas darbiniekiem.	Organizēti 6 pieredzes apmaiņas braucieni amatniekiem, amatnieku un mākslinieku plenērs "Zasas leģendas"
	Uzlabot esošo nozares infrastruktūru	Amatniecības centru infrastruktūras uzlabošana.	Inventāra iegāde amatniekiem ar Kultūras programma atbalstu
		Amatniecības un mākslas industrijas infrastruktūras objektu pilnveidošana.	Inventāra iegāde amatniekiem un māksliniekiem ar Kultūras programma atbalstu

Tabula 3.1. 3. prioritātē sasniegtie rezultāti

Rīcības virziena 3.1. Infrastruktūras un tehnoloģiju attīstība ietvaros definētos uzdevumus Attīstības programmas darbības laikā izdevies īstenot. Projekta „Reģionālā sadarbība amatniecības attīstībai” ietvaros organizēti starptautiski pieredzes apmaiņas braucieni amatniekiem. Ar Kultūras programmas atbalstu uzlabota infrastruktūra dažādos amatniecības un mākslas nozares objektos, kā arī organizēti pasākumi amatniekiem un mākslas darbiniekiem. Finanšu trūkuma dēļ nav izdevies īstenot uzdevumu “Pētījums par tehnoloģisko risinājumu un darba metožu pieejām tradicionālās amatniecības un mākslas industrijas produkcijas izstrādē”.

Rezultatīvais rādītājs	Skaits	Sasniegtais rezultāts
Pētījums par tehnoloģiskajiem risinājumiem un pieejām	1	-
Pārrobežu reģiona ideju krātuve	1	-
Jaunu tehnoloģisku risinājumu ieviešana nozares uzņēmumos (uzņēmumu skaits)	≥10	10

Infrastrukturā uzlabojumi (objektu skaits) Zemgales un Ziemeļlietuvās pārrobežu reģionā	+≥70	Šādi dati netiek apkopoti. Kultūras programmas ietvaros sniegts atbalsts infrastruktūras uzlabojumiem 17 objektos, veikti infrastruktūras uzlabojumi 5 amatniecības centros, sadarbības projektu ietvaros pašvaldības veikušas uzlabojumus dažādos objektos.
Objektu pieejamība personām ar kustību traucējumiem (īpatsvars pret kopējo objektu skaitu)	90%	67% ²

Tabula 3.2. 3. prioritātes rezultatīvie rādītāji

Amatnieku un radošo industriju uzņēmēju atbalsts, kā arī nozares objektu infrastruktūras uzlabošana ir identificēti kā būtiski aspekti Zemgales kultūrvides un identitātes saglabāšanai. Tāpēc Zemgales plānošanas reģiona attīstības programmas 2015.-2020. gadam Rīcības plānā iestrādāts rīcības virziens “Atbalstīt amatniecības, mājražošanas un kultūras un radošo industriju attīstību”.

² amatniecības centri

SECINĀJUMI

Izvērtējot Attīstības programmas īstenošanu, var secināt, ka izdevies īstenot lielāko daļu izvirzīto uzdevumu, tomēr, lai sasniegtu izvirzīto mērķi “**Eiropā pazīstama tradicionālās amatniecības un mākslas centra izveide un attīstība pārrobežu reģionā**”, nepieciešams turpināt sniegt atbalstu tradicionālās amatniecības un mākslas industrijas attīstībai. Ļoti būtisks atbalsta instruments tradicionālās amatniecības un mākslas industrijai ir Zemgales Kultūras programma, kuras mērķis ir sekmēt Zemgales specifisko kultūras vērtību saglabāšanu, popularizēšanu, attīstību un pieejamību sabiedrībai, organizējot projektu konkursus kultūras projektu atbalstam reģionā. Tieši ar Zemgales Kultūras programmas darbības atbalstītajām aktivitātēm izdevies īstenot daudzus Attīstības programmas izvirzītos uzdevumus.

Apzinot uzdevumus, kas nav īstenoti vai īstenoti tikai daļēji, var secināt, ka lielākās grūtības Attīstības programmas īstenošanā saistītas ar apmācību organizēšanu nozares speciālistiem, profesionālās pārkvalifikācijas veicināšanu un audzēkņu piesaisti ar jomu saistītām specialitātēm, kā arī prakses vietu nodrošināšanu audzēkņiem. Vairākām aktivitātēm nav izdevies piesaistīt finansējumu un īstenot tās pilnā apmērā.

Kopumā Tradicionālās amatniecības un mākslas industrijas attīstības programma 2011.-2016.gadam Zemgales un Ziemeļlietuvas teritorijai Zemgalē īstenota veiksmīgi. Apzinoties nepieciešamību arī turpmāk nodrošinātu daudzpusīgu atbalstu tradicionālās amatniecības un mākslas industrijas attīstībai, Zemgales plānošanas reģiona attīstības programmas 2015.-2020. gadam Rīcības plānā iekļautas šādas rīcības:

Nr.	Rīcības virziens
2.1.	Sekmēt radošuma un uzņēmējdarbības prasmju attīstoša izglītības piedāvājuma un aktivitāšu ieviešanu reģiona izglītības iestādēs
2.2.	Uzlabot mūziklītības piedāvājumu un pieejamību
2.3.	Sekmēt Zemgales reģiona augstākās un profesionālās izglītības piedāvājuma atbilstību reģiona ekonomiskajai specializācijai un darba tirgus tendencēm
6.1.	Saglabāt un popularizēt Zemgales kultūrvidi un tradīcijas
6.3.	Atbalstīt amatniecības, mājražošanas un kultūras un radošo industriju attīstību